

Yajnavalkya Upanishad

——
యాజ్ఞవల్క్యోపనిషత్

——
Document Information

Text title : Yajnavalkya Upanishad

File name : yajnavalkya.itx

Category : upanishhat

Location : doc_upanishhat

Author : Vedic tradition

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi

Description-comments : 97 / 108; Shukla Yajurveds - Sanyasa upanishad

Latest update : April, 16, 2000

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 22, 2023

sanskritdocuments.org

యాజ్ఞవల్క్యోపనిషత్

సంన్యాసజ్ఞానసమ్పన్నా యాన్తి యద్వైష్ణవం పదమ్ ।

తద్వై పదం బ్రహ్మతత్త్వం రామచన్ద్రపదం భజే ॥

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే ।

పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ॥

ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

హరిః ఓం ॥ అథ జనకో హ వైదేహో యాజ్ఞవల్క్యముపసమేత్యోవాచ

భగవన్సంన్యాసమనుబ్రూహీతి కథం సంన్యాసలక్షణమ్ । స

హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యే బ్రహ్మచర్యం సమాప్య గృహీ భవేత్ ।

గృహోద్వసీ భూత్వా ప్రవ్రజేత్ । యది వేతరథా బ్రహ్మచర్యాదేవ

ప్రవ్రజేద్గృహోద్వా వనాద్వా । అథ పునర్వ్రతీ వావ్రతీ వా స్నాతకో

వాఽస్నాతకో వా ఉత్పన్నాగ్నిరనగ్నోకోఽవా యదహరేవ విరజేత్తదహరేవ

ప్రవ్రజేత్ । తదేకే ప్రాజాపత్యామేవేష్టిం కుర్వన్తి । అథ వా న

కుర్యాదాగ్నేయామేవ కుర్యాత్ । అగ్నిర్విప్రాణః । ప్రాణమేవైతయా కరోతి ।

త్రైధాతవీయామేవ కుర్యాత్ । ఏతయైవ త్రయో ధాతవో యదుత సత్త్వం

రజస్తమ ఇతి అయం తే యోనిర్పత్విజో యతో జాతో అరోచథాః । తం జానన్నగ్న

ఆరోహథానో వర్ధయా రయిమిత్యనేన మస్త్రేణాగ్నిమాజప్రేత్ । ఏష వా

అగ్నేర్వోనిర్యః ప్రాణం గచ్ఛ స్వాం యోనిం గచ్ఛ స్వాహేత్యేవమేవైత-

దాగ్రామాదగ్నిమాహృత్య పూర్వవదగ్నిమాజప్రేత్ యదగ్నిం న విన్దేదపు

జుపలయాదాపో వై సర్వా దేవతాః సర్వాభ్యో దేవతాభ్యో జుహోమి స్వాహేతి

సాజ్యం హవిరనామయమ్ । మోక్షమస్త్రస్త్రయ్యేవం వేద తద్బ్రహ్మ

తదుపాసితవ్యమ్ । శిఖాం యజ్ఞోపవీతం ఛిత్వా సంన్యస్తం మయేతి

త్రివారముచ్ఛరేత్ । ఏవమేవైతద్భగవన్నితి వై యాజ్ఞవల్క్యః ॥ ౧ ॥

అథ హైనమత్రిః పప్రచ్ఛ యాజ్ఞవల్క్యం యజ్ఞోపవీతీ

కథం బ్రాహ్మణ ఇతి । స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్య ఇదం

ప్రణవమేవాస్య తద్యజ్ఞోపవీతం య ఆత్మా । ప్రాశ్యాచమ్యాయం

విధిరథ వా పరివ్రాడివివర్ణవాసా ముణ్ణోఽపరిగ్రహాః శుచిరద్రోహీ
 బైక్షమాణో బ్రహ్మ భూయాయ భవతి | ఏష పన్థాః
 పరివ్రాజకానాం వీరాధ్వని వాఽనాశకే వాపాం ప్రవేశే
 వాగ్నిప్రవేశే వా మహాప్రస్థానే వా | ఏష పన్థా బ్రహ్మణా
 హానువిత్తనేతి స సంన్యాసీ బ్రహ్మవిదితి | ఏవమేవైవ భగవన్నితి
 వై యాజ్ఞవల్క్య | తత్ర పరమహంసా నామ సంవర్తకారుణీ-
 శ్వేతకేతుదూర్వాసముఖునిదాఘదత్తాత్రేయశుకవామదేవ-
 హారీతకపుత్రయోఽవ్యక్తలిక్ష్ణోఽవ్యక్తాచారా అనున్మత్తా
 ఉన్మత్తవదాచరన్తః పరస్త్రీపురపరాజ్యుఖాస్త్రిదణ్డం
 కమణ్డలుం భుక్తపాత్రం జలపవిత్రం శిఖాం యజ్ఞోపవీతం
 బహిరన్తశ్చేత్యేతత్సర్వం భూః సావహేత్యపున్ పరిత్యజ్యాత్మాన-
 మన్విచ్ఛేత్ | యథా జాతరూపధరా నిర్వస్థ్యా నిష్పరిగ్రహ-
 స్తత్త్వబ్రహ్మమార్గే సమ్యక్సమ్మన్నాః శుద్ధమానసాః
 ప్రాణసన్ధారణార్థం యథోక్తకాలే విముక్తో బైక్షమాచర-
 న్నుదరపాత్రేణ లాభాలాభౌ సమా భూత్వా కరపాత్రేణ వా
 కమణ్డలూదకపో బైక్షమాచరన్నుదరమాత్రసంగ్రహాః
 పాత్రాన్తరశూన్యో జలస్థలకమణ్డలురబాధకరహఃస్థల-
 నికేతనో లాభాలాభౌ సమా భూత్వా శూన్యాగారదేవగృహ-
 తృణకూటపత్మీకవృక్షములకులాలశాలాగ్నిహోత్రశాలానదీ-
 పులునగిరికుహరకోటరకన్దరనిర్ఘ్రస్థణ్డీలేష్వనికేతనివాస్య-
 ప్రయత్నః శుభాశుభకర్మనిర్మూలనపరః సంన్యాసేన
 దేహత్యాగం కరోతి స పరమహంసో నామేతి | ఆశామ్బరో న
 నమస్కారో న దారపుత్రాభిలాషీ లక్ష్యాలక్ష్యనిర్వర్తకః
 పరివ్రాట్ పరమేశ్వరో భవతి | అత్రైతే శ్లోకా భవన్తి |
 యో భవేత్సూర్యసంన్యాసీ తుల్యో వై ధర్మతో యది |
 తస్మై ప్రణామః కర్తవ్యో నేతరాయ కదాచన || ౧ ||
 ప్రమాదినో బహిశ్చిత్తాః పిశునాః కలహోత్సుకాః |
 సంన్యాసినోఽపి దృశ్యన్తే దేవసందూషితాశయాః || ౨ ||
 నామాదిభ్యః పరే భూమ్ని స్వారాజ్యే చేత్త్వితోఽద్యథే |
 ప్రణమేత్కం తదాత్మజ్ఞో న కార్యం కర్మణా తదా || ౩ ||

ఈశ్వరో జీవకలయా ప్రవిష్టో భగవానితి ।
 ప్రణమేద్దణ్ణవద్భూమావాశ్వచణ్ణాలగోఖరమ్ ॥ ౪॥
 మాంసపాశ్చాలికాయాస్తు యస్త్రతోకేఽఙ్గపఙ్జరే ।
 స్నాయస్థిగ్రస్థిశాలిన్యః స్త్రీయః కిమివ శోభనమ్ ॥ ౫॥
 త్వఙ్మాంసరక్తబాష్పామ్బు పృథక్కృత్వా విలోచనే ।
 సమాలోకయ రమ్యం చేత్కిం ముథా పరిముహ్యసి ॥ ౬॥
 మేరుశ్చృక్లతటోల్లాసి గఙ్గాజలస్యోపమా ।
 దృష్టా యస్మిన్మునే ముక్తాహారస్యోల్లసశాలితా ॥ ౭॥
 శ్మనానేషు దిగస్తేషు స ఏవ లలనాస్తనః ।
 శ్వభిరాస్వాద్యతే కాలే లఘుపిణ్ణ ఇవాన్ధసః ॥ ౮॥
 కేకకఙ్గలధారిణ్యో దుఃస్పర్శా లోచనప్రియాః ।
 దుష్కృతాగ్నిశిఖా నార్యో దహన్తి తృణవన్నరమ్ ॥ ౯॥
 జ్వలనా అతిదూరేఽపి సరసా అపి నీరసాః ।
 స్త్రీయో హి నరకాగ్నినామిన్ధనం చారు దారుణమ్ ॥ ౧౦॥
 కామనామ్నా కిరాతేన వికీర్ణా ముగ్ధచేతసః ।
 నార్యో నరవిహఙ్గానామఙ్గబన్ధనవాగురాః ॥ ౧౧॥
 జన్మపల్వలమత్స్యనాం చిత్తకర్దమచారిణామ్ ।
 పుంసాం దుర్వాసనారఙ్గర్పారీబడిశపిణ్డికా ॥ ౧౨॥
 సర్వేషాం దోషరత్నానాం సుసముద్ధికయానయా ।
 దుఃఖశ్చృక్లలయా నిత్యమలమస్తు మమ స్త్రీయా ॥ ౧౩॥
 యస్య స్త్రీ తస్య భోగేచ్ఛాచ్ఛా నిస్త్రీకస్య క్వ భోగభూః ।
 స్త్రీయం త్యక్త్వా జగత్త్యక్తం జగత్త్యక్త్వా సుఖీ భవేత్ ॥ ౧౪॥
 అలభ్యమానస్తనయః పితరో క్లేశయేచ్ఛిరమ్ ।
 లభ్యో హి గర్భపాతేన ప్రసవేన చ బాధతే ॥ ౧౫॥
 జాతస్య గ్రహరోగాది కుమారస్య చ ధూర్తతా ।
 ఉపనీతేఽప్యవిద్యత్వమనుద్వాహశ్చ పణ్డితే ॥ ౧౬॥
 యూనశ్చ పరదారాది దారిద్ర్యం చ కుటుమ్బినః ।
 పుత్రదుఃఖస్య నాస్త్యన్తో ధనీ చేన్ద్రియతే తదా ॥ ౧౭॥

న పాణిపాదచపలో న నేత్రచపలో యతిః ।
 న చ వాక్చపలశ్చైవ బ్రహ్మభూతో జితేన్ద్రియః ॥ ౧౮॥
 రిషౌ బద్ధే స్వదేహే చ సమైకాత్మ్యం ప్రపశ్యతః ।
 వివేకినః కుతః కోపః స్వదేహావయవేష్యివ ॥ ౧౯॥
 అపకారిణీ కోపశ్చేత్కోపే కోపః కథం న తే ।
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం ప్రసహ్య పరిపథిని ॥ ౨౦॥
 నమోఽస్తు మమ కోపాయ స్వాశ్రయజ్ఞాలినే భృశమ్ ।
 కోపస్య మమ వైరాగ్యదాయినే దోషబోధినే ॥ ౨౧॥
 యత్ర సుప్తా జనా నిత్యం ప్రబుద్ధస్తత్ర సంయమీ ।
 ప్రబుద్ధా యత్ర తే విద్వాన్సుషుప్తిం యాతి యోగిరాట్ ॥ ౨౨॥
 చిదిహస్తీతి చిన్మాత్రమిదం చిన్మయమేవ చ ।
 చిత్త్వం చిదహమేతే చ లోకాశ్చిదితి భావయ ॥ ౨౩॥
 యతీనాం తదుపాదేయం పారహంస్యం పరం పదమ్ ।
 నాతః పరతరం కింఞ్చిద్విద్యతే మునిపుంజవః ॥ ౨౪॥
 ఇత్యుపనిషత్ ॥
 ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే ।
 పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ॥
 ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥ హరిః ఓం తత్సత్ ॥
 ఇతి యాజ్ఞవల్క్యేపనిషత్సమాప్తా ॥

Encoded by Sunder Hattangadi

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

